Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра практичної психології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з науково-педагогічної
роботи та освітньої діяльності
_____ Тетяна ФЕДІРЧИК
"28" серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Психологія (загальна, вікова та педагогічна)

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма: **Англійська мова і література та друга іноземна мова**

Спеціальність: **В11 Філологія**

Галузь знань: **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Факультет іноземних мов

Мова навчання: **українська**

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни *«Психологія (загальна, вікова, педагогічна)»* складена відповідно до освітньо-професійної програми «Англійська мова і література та друга іноземна мова»

Розробник:
Матейчук Н.Г., асистент кафедри практичної психології

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Матейчук Н.Г., асистент кафедри практичної психології

Погоджено з гарантом ОП _____ **Олена ГНАТКОВСЬКА**
(підпис)

Погоджено методичною радою факультету іноземних мов

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради факультету _____ **Ірина БЕЖЕНАР**
(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри практичної психології _____ **Валентина РАДЧУК**
(підпис)

Схвалено
Науково-методичною радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова науково-методичної ради ЧНУ _____ **Тетяна ФЕДІРЧИК**
(підпис)

Мета навчальної дисципліни «Психологія (загальна, педагогічна та вікова)»*:* отримання і засвоєння студентами знань щодо закономірностей і механізмів функціонування людської психіки, формування знань та умінь правильно інтерпретувати, враховувати й використовувати у своїй професійній діяльності набуті психологічні знання, вміння та навички; ознайомлення здобувачів вищої освіти з віковими закономірностями, особливостями психічного розвитку й формування особистості дитини в процесі її навчання й виховання; сприяння психологічному зростанню студентів та опануванню педагогічною професією.

Пререквізити. Курс «Психологія (загальна, педагогічна та вікова)» передбачає тісний зв'язок з дисциплінами: «Філософія», «Педагогіка з основами педагогічної майстерності».

Результати навчання

Відповідно до освітньої програми **014.03 «Англійська мова і література та друга іноземна мова» зі спеціальності 035 Філологія** здобувачі вищої освіти мають набути таких компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанровостильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 11. Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення.

ФК 12. Здатність до організації ділової комунікації.

ФК 13. Здатність до організації навчального процесу та усвідомлення методів навчання іноземної мови.

Програмні результати навчання:

ПР 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПР 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПР 20. Мати навички в організації навчального процесу, володіти методами навчання іноземної мови.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2-й	4-й	**3**	**90**	**14 год.**	**-**	**16 год.**	**-**	**60 год.**	**-**	**залік**
Заочна	2-й	4-й	**3**	**90**	**4 год.**	**-**	**2 год.**	**-**	**84 год.**	**-**	**залік**

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви модулів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	лаб	інд	с.р.		л	сем.	лаб	інд	с.р.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**
Модуль І. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»												
Тема 1. Предмет, стан і структура психології	3	1	-	-	-	2	4	1	-	-	-	3
Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 3. Відчуття	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 4. Сприймання	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 5. Увага	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 6. Пам’ять	3	-	1	-	-	2	4	-	1	-	-	3
Тема 7. Мислення	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 8. Уява	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 9. Емоції та почуття	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3

Тема 10. Воля	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Разом за М 1	30	5	5	-	-	20	32	1	1	-	-	30
Модуль 2. «Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності»												
Тема 1. Темперамент	3	1	-	-	-	2	4	1	-	-	-	3
Тема 2. Характер	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 3. Здібності	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 4. Діяльність	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 5. Спілкування	3	1	-	-	-	2	4	-	1	-	-	3
Тема 6. Особистість	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Разом М 2	18	3	3	-	-	12	20	1	1	-	-	18
Модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»												
Тема 1. Педагогічна психологія як наука	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 2. Психологія учбової діяльності	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 3. Психологія навчання	3	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 4. Психологія виховання	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 5. Психологія педагогічної діяльності	3	1	-	-	-	2	4	1	-	-	-	3
Тема 6. Педагогічне спілкування	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Разом М 3	18	3	3	-	-	12	19	1	-	-	-	18
Модуль 4. «Загальні засади вікової психології»												
Тема 1. Загальні засади вікової психології	3	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти	3	-	1	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві	3	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-	2
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3

Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	3	-	1	-	-	2	3	-	-	-	-	3
Тема 6. Психологія підлітка	4	-	1	-	-	3	4	1	-	-	-	3
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності	5	1	1	-	-	3	3	-	-	-	-	3
Разом М 4	24	3	4	-	-	16	19	1	-	-	-	18
Загальна кількість годин	**90**	**14**	**16**	**-**	**-**	**60**	**90**	**4**	**2**	**-**	**-**	**84**

Тематика лекційних занять з переліком питань

Тема лекції	План лекції
Змістовий модуль 1. Психологія як наука. Пізнавальна діяльність	
Тема 1. Предмет, стан і структура психології	Загальне поняття про психіку і психологію. Завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Виникнення психології як науки. Зв'язок психології з іншими науками. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Принципи психології. Система феноменів, які вивчаються у сучасній психології. Основні галузі психології. Розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Виникнення та історичний розвиток людської свідомості.
Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології	Методи психології та їх класифікація. Переваги та недоліки кожного методу, оптимальні умови їх використання. Сучасні школи та теорії світової психології (біхевіоризм, гештальтпсихологія, гуманістична психологія, психоаналіз, когнітивна психологія).
Тема 3. Відчуття	Поняття про відчуття. Значення відчуттів у житті та діяльності людини. Аналізатори як органи відчуттів, їх загальна структура та функції. Особливості різних видів відчуттів. Властивості та закономірності відчуттів. Роль відчуттів в учбовій діяльності дітей та професійній діяльності дорослих.
Тема 4. Сприймання	Поняття про сприймання та його фізіологічні основи. Класифікація сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання. Вікові та індивідуальні особливості сприймання. Значення професійної спостережливості вчителя.
Тема 5. Увага	Поняття про увагу, її фізіологічну основу. Характеристики і умови оптимального функціонування кожного виду уваги. Умови і приклади прояву властивостей уваги. Роль уваги у житті та трудовій діяльності людей.
Тема 6. Пам'ять	Загальне уявлення про пам'ять та її значення в житті і діяльності людини. Основні види пам'яті, їх взаємозв'язок. Процеси пам'яті та їх психологічна характеристика. Особливості формування і розвитку пам'яті у дітей і дорослих.
Тема 7. Мислення	Мислення як процес активного, творчого пізнання і

	перетворення дійсності. Єдність мислення і мовлення. Види, операції і логічні форми мислення. Індивідуальні особливості мислення людей. Якості розуму та їх становлення. Проблеми і шляхи розвитку творчого мислення.
Тема 8. Уява	Поняття про уяву, її роль у навчанні і вихованні дітей. Уява та органічні процеси. Характеристика видів уяви. Вікові особливості прояву різних видів уяви. Шляхи розвитку дитячої уяви і творчої фантазії.
Тема 9. Емоції та почуття	Поняття про емоції і почуття та їх значення в житті людини. Відмінність емоцій від відчуттів і почуттів. Емоційні стани та їх характеристика. Фізіологічне пояснення емоцій. Почуття як мотиви і якості особистості. Розвиток емоційної сфери і емоційної регуляції поведінки в дітей і дорослих.
Тема 10. Воля	Поняття про волю, її значення в житті людини, в організації і регуляції учбової та трудової діяльності. Структура вольової дії. Внутрішня боротьба мотивів як умова виникнення і здійснення вольового акту. Класифікація вольових якостей особистості. Виховання волі в дітей.
Змістовий модуль 2. Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності	
Тема 1. Темперамент	Поняття про темперамент. Сучасні теорії темпераменту. Темперамент і основні властивості нервової системи людини. Позитивні і негативні сторони типів темпераменту. Темперамент і характер, темперамент і здібності. Необхідність індивідуального підходу в навчанні і вихованні дітей із різними типами темпераменту.
Тема 2. Характер	Характер як система найбільш стійких рис особистості. Місце характеру в структурі особистості. Структура характеру. Індивідуальні особливості характеру. Характер і воля. Характер і темперамент. Характер і учбова діяльність учня. Самовиховання та проблема перевиховання характеру.
Тема 3. Здібності	Поняття про здібності. Взаємозв’язок здібностей, знань, умінь і навичок. Види здібностей. Взаємозв’язок здібностей із волею, характером, почуттями людини. Природні та вікові передумови розвитку здібностей.
Тема 4. Діяльність	Активність і діяльність. Поняття про діяльність, її функції. Зміст структури діяльності. Засоби діяльності. Механізм формування навички. Основні види діяльності.
Тема 5. Спілкування	Спілкування, його зміст та засоби. Види та стилі спілкування. Умови ефективності спілкування. Зворотний зв’язок у спілкуванні вчителя й учнів.
Тема 6. Особистість	Поняття про особистість та її структуру. Змістовні ознаки особистості. Психолого-соціологічні уявлення про особистість. Активність особистості та її джерела.

	Функціонування і розвиток особистості.
Змістовий модуль 3. Загальна характеристика педагогічної психології	
Тема 1. Педагогічна психологія як наука	Предмет та завдання педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками. Історія становлення педагогічної психології як науки. Принципи педагогічної психології. Методи дослідження педагогічної психології.
Тема 2. Психологія учбової діяльності	Загальні характеристики учбової діяльності. Співвідношення понять «учбова діяльність», «учіння», «навчання» й «научіння». Види научіння, їх розвиток в онтогенезі. Психологічні чинники успішності научіння. Вікові особливості учбової діяльності. Зовнішня структура учбової діяльності. «Особлива дитина» як суб'єкт учбової діяльності.
Тема 3. Психологія навчання	Зміст і сутність категорії навчання. Історичні методи організації навчання. Історичні форми організації навчання. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі. Напрями розвитку сучасного навчання. Особливості навчання дітей з особливими потребами.
Тема 4. Психологія виховання	Загальне поняття про виховання, його відмінність від навчання. Основні теорії виховання. Засоби і методи виховання. Інститути виховання. Вікові аспекти виховання. Особливості виховання дітей з особливими потребами.
Тема 5. Психологія педагогічної діяльності	Загальна характеристика педагогічної діяльності. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь. Стилі педагогічної діяльності. Психологічний аналіз уроку в діяльності вчителя.
Тема 6. Педагогічне спілкування	Спілкування як психологічна категорія. Стадії педагогічного спілкування. Стилі педагогічного спілкування. Бар'єри педагогічної взаємодії. Педагогічна перцепція. Особливості спілкування з дітьми з особливими потребами.
Змістовий модуль 4. Загальні засади вікової психології	
Тема 1. Загальні засади вікової психології	Вікова психологія як галузь психологічної науки. Об'єкт, предмет і джерела вікової психології. Структура, функції і завдання вікової психології. Місце вікової психології в системі психологічних наук. Напрями, концепції, теорії вікової психології. Основні концепції психічного і особистісного розвитку. Загальні закономірності розвитку особистості. Провідна роль суспільного навчання і виховання у психічному і особистісному розвитку дитини. Періодизація вікового розвитку. Методологічні засади і методи вікової психології. Принципи вікової психології. Методи вікової психології.
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та	Зародження психіки дитини в пренатальному періоді. Фази пренатального розвитку. Сім'я в очікуванні дитини.

немовляти	Філософія вагітності. Психологічні особливості фази новонародженості. Комплекс пожвавлення. Психічний розвиток немовляти. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти. Пізнавальний розвиток немовляти. Новоутворення періоду немовляти. Криза першого року життя.
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві	Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві. Криза трьох років.
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Провідна діяльність у дошкільному віці. Новоутворення дошкільного віку. Розвиток мовлення у дошкільному віці. Особливості сенсорного розвитку дошкільника. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток мислення дошкільника. Розвиток уваги дошкільника. Розвиток пам'яті дошкільника. Розвиток уяви дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Розвиток самосвідомості і самооцінки дошкільника. Розвиток спонукальної сфери дошкільника. Розвиток динамічної та змістової сторін емоцій і почуттів дошкільника. Криза семи років.
Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	Загальна характеристика розвитку молодшого школяра (зрілої дитини). Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Провідна діяльність молодшого школяра. Новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.
Тема 6. Психологія підлітка	Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність підлітка. Психологічні новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки.
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності	Загальні особливості ранньої юності. Фізичне дозрівання та соціалізація в ранній юності. Соціальна ситуація розвитку в ранній юності. Новоутворення раннього юнацького віку. Розвиток самосвідомості у ранній юності. Розвиток спонукальної сфери особистості у період ранньої юності. Особливості спілкування у ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя. Загальні особливості зрілої юності. Соціальна ситуація розвитку в період зрілої юності. Розвиток самосвідомості в зрілому юнацькому віці. Дружба в зрілому юнацькому віці.

Тематика семінарських занять з переліком питань

Назва теми	План
Змістовий модуль 1. Психологія як наука. Пізнавальна діяльність	
Тема 1. Предмет, стан і структура психології.	Загальне поняття про психіку і психологію. Завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Виникнення психології як науки. Зв'язок психології з іншими науками. Диференціація психології на окремі наукові галузі. Принципи психології. Система феноменів, які вивчаються у сучасній психології. Основні галузі психології. Розвиток психіки на різних етапах еволюції тваринного світу. Виникнення та історичний розвиток людської свідомості.
Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології.	Методи психології та їх класифікація. Переваги та недоліки кожного методу, оптимальні умови їх використання. Сучасні школи та теорії світової психології (біхевіоризм, гештальтпсихологія, гуманістична психологія, психоаналіз, когнітивна психологія).
Тема 3. Відчуття.	Поняття про відчуття. Значення відчуттів у житті та діяльності людини. Аналізатори як органи відчуттів, їх загальна структура та функції. Особливості різних видів відчуттів. Властивості та закономірності відчуттів. Роль відчуттів в учбовій діяльності дітей та професійній діяльності дорослих.
Тема 4. Сприймання.	Поняття про сприймання та його фізіологічні основи. Класифікація сприймання. Спостереження як форма довільного сприймання. Вікові та індивідуальні особливості сприймання. Значення професійної спостережливості вчителя.
Тема 5. Увага.	Поняття про увагу, її фізіологічну основу. Характеристики і умови оптимального функціонування кожного виду уваги. Умови і приклади прояву властивостей уваги. Роль уваги у житті та трудовій діяльності людей.
Тема 6. Пам'ять.	Загальне уявлення про пам'ять та її значення в житті і діяльності людини. Основні види пам'яті, їх взаємозв'язок. Процеси пам'яті та їх психологічна характеристика. Особливості формування і розвитку пам'яті у дітей і дорослих.
Тема 7. Мислення.	Мислення як процес активного, творчого пізнання і перетворення дійсності. Єдність мислення і мовлення. Види, операції і логічні форми мислення. Індивідуальні особливості мислення людей. Якості розуму та їх становлення. Проблеми і шляхи розвитку творчого мислення.
Тема 8. Уява.	Поняття про уяву, її роль у навчанні і вихованні дітей. Уява та органічні процеси. Характеристика видів уяви. Вікові особливості прояву різних видів уяви. Шляхи розвитку дитячої уяви і творчої фантазії.
Тема 9. Емоції та почуття.	Поняття про емоції і почуття та їх значення в житті людини. Відмінність емоцій від відчуттів і почуттів. Емоційні стани та їх характеристика. Фізіологічне пояснення емоцій. Почуття як мотиви і якості особистості. Розвиток емоційної сфери і емоційної регуляції поведінки в дітей і дорослих.
Тема 10. Воля.	Поняття про волю, її значення в житті людини, в організації і регуляції учбової та трудової діяльності. Структура вольової

	дії. Внутрішня боротьба мотивів як умова виникнення і здійснення вольового акту. Класифікація вольових якостей особистості. Виховання волі в дітей.
Змістовий модуль 2. Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності	
Тема 1. Темперамент.	Поняття про темперамент. Сучасні теорії темпераменту. Темперамент і основні властивості нервової системи людини. Позитивні і негативні сторони типів темпераменту. Темперамент і характер, темперамент і здібності. Необхідність індивідуального підходу в навчанні і вихованні дітей із різними типами темпераменту.
Тема 2. Характер.	Характер як система найбільш стійких рис особистості. Місце характеру в структурі особистості. Структура характеру. Індивідуальні особливості характеру. Характер і воля. Характер і темперамент. Характер і учбова діяльність учня. Самовиховання та проблема перевиховання характеру.
Тема 3. Здібності.	Поняття про здібності. Взаємозв'язок здібностей, знань, умінь і навичок. Види здібностей. Взаємозв'язок здібностей із волею, характером, почуттями людини. Природні та вікові передумови розвитку здібностей.
Тема 4. Діяльність.	Активність і діяльність. Поняття про діяльність, її функції. Зміст структури діяльності. Засоби діяльності. Механізм формування навички. Основні види діяльності.
Тема 5. Спілкування.	Спілкування, його зміст та засоби. Види та стилі спілкування. Умови ефективності спілкування. Зворотний зв'язок у спілкуванні вчителя й учнів.
Тема 6. Особистість.	Поняття про особистість та її структуру. Змістовні ознаки особистості. Психолого-соціологічні уявлення про особистість. Активність особистості та її джерела. Функціонування і розвиток особистості.
Змістовий модуль 3. Загальна характеристика педагогічної психології	
Тема 1. Педагогічна психологія як наука.	Предмет та завдання педагогічної психології. Структура педагогічної психології. Міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками. Історія становлення педагогічної психології як науки. Принципи педагогічної психології. Методи дослідження педагогічної психології.
Тема 2. Психологія учбової діяльності.	Загальні характеристики учбової діяльності. Співвідношення понять «учбова діяльність», «учіння», «навчання» й «научіння». Види научіння, їх розвиток в онтогенезі. Психологічні чинники успішності научіння. Вікові особливості учбової діяльності. Зовнішня структура учбової діяльності. «Особлива дитина» як суб'єкт учбової діяльності.
Тема 3. Психологія навчання.	Зміст і сутність категорії навчання. Історичні методи організації навчання. Історичні форми організації навчання. Основні типи навчання та їхні психологічні моделі. Напрями розвитку сучасного навчання. Особливості навчання дітей з особливими потребами.
Тема 4. Психологія виховання.	Загальне поняття про виховання, його відмінність від навчання. Основні теорії виховання. Засоби і методи виховання.

	Інститути виховання. Вікові аспекти виховання. Особливості виховання дітей з особливими потребами.
Тема 5. Психологія педагогічної діяльності.	Загальна характеристика педагогічної діяльності. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь. Стилі педагогічної діяльності. Психологічний аналіз уроку в діяльності вчителя.
Тема 6. Педагогічне спілкування.	Спілкування як психологічна категорія. Стадії педагогічного спілкування. Стилі педагогічного спілкування. Бар'єри педагогічної взаємодії. Педагогічна перцепція. Особливості спілкування з дітьми з особливими потребами.
Змістовий модуль 4. Загальні засади вікової психології	
Тема 1. Загальні засади вікової психології.	Вікова психологія як галузь психологічної науки. Об'єкт, предмет і джерела вікової психології. Структура, функції і завдання вікової психології. Місце вікової психології в системі психологічних наук. Напрями, концепції, теорії вікової психології. Основні концепції психічного і особистісного розвитку. Загальні закономірності розвитку особистості. Провідна роль суспільного навчання і виховання у психічному і особистісному розвитку дитини. Періодизація вікового розвитку. Методологічні засади і методи вікової психології. Принципи вікової психології. Методи вікової психології.
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти.	Зародження психіки дитини в пренатальному періоді. Фази пренатального розвитку. Сім'я в очікуванні дитини. Філософія вагітності. Психологічні особливості фази новонародженості. Комплекс пожвавлення. Психічний розвиток немовляти. Соціальна ситуація розвитку і провідна діяльність немовляти. Пізнавальний розвиток немовляти. Новоутворення періоду немовляти. Криза першого року життя.
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві.	Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві. Криза трьох років.
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці.	Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Провідна діяльність у дошкільному віці. Новоутворення дошкільного віку. Розвиток мовлення у дошкільному віці. Особливості сенсорного розвитку дошкільника. Розумовий розвиток дошкільника. Розвиток мислення дошкільника. Розвиток уваги дошкільника. Розвиток пам'яті дошкільника. Розвиток уяви дошкільника. Розвиток особистості дошкільника. Розвиток самосвідомості і самооцінки дошкільника. Розвиток спонукальної сфери дошкільника. Розвиток динамічної та змістової сторін емоцій і почуттів дошкільника. Криза семи років.
Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства).	Загальна характеристика розвитку молодшого школяра (зрілої дитини). Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Провідна діяльність молодшого школяра. Новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток спонукальної сфери молодшого школяра. Особливості пізнавальної сфери молодшого школяра.

Тема 6. Психологія підлітка.	Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Провідна діяльність підлітка. Психологічні новоутворення підліткового віку. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток спонукальної (мотиваційної) сфери підлітка. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці. Педагогічно занедбані підлітки.
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності.	Загальні особливості ранньої юності. Фізичне дозрівання та соціалізація в ранній юності. Соціальна ситуація розвитку в ранній юності. Новоутворення раннього юнацького віку. Розвиток самосвідомості у ранній юності. Розвиток спонукальної сфери особистості у період ранньої юності. Особливості спілкування у ранній юності. Розвиток пізнавальної сфери у ранній юності. Показники соціально-психологічної готовності випускника школи до самостійного життя. Загальні особливості зрілої юності. Соціальна ситуація розвитку в період зрілої юності. Розвиток самосвідомості в зрілому юнацькому віці. Дружба в зрілому юнацькому віці.

Індивідуальні науково-дослідні завдання

№	Завдання до тем
1.	Підготувати повідомлення «Основні тенденції розвитку сучасної психології».
2.	Підготувати повідомлення «Виникнення психології як науки».
3.	Підготувати есе «Значення психологічних знань у професійній діяльності вчителя».
4.	Скласти список новітніх наукових праць вітчизняних та зарубіжних учених по проблематиці загальної психології.
5.	Підготувати анкетне опитування для вивчення навчальних інтересів молодших школярів.
6.	Підготувати повідомлення «Основні напрямки сучасної психології».
7.	Провести спостереження за поведінкою дитини в умовах ігрової чи учбової діяльності.
8.	Підготувати доповіді за результатами аналізу основних положень наукової праці сучасних психологів відповідно до змісту теми.
9.	Підготувати повідомлення «Роль відчуттів у навчальній діяльності та професійній діяльності».
10.	Підготувати повідомлення «Основні види відчуттів та їх характеристика».
11.	Підготувати доповідь «Особливості сприймання дітей молодшого шкільного віку».
12.	Користуючись описаними у підручниках методиками, визначити особливості власної пам’яті.
13.	Підготувати повідомлення «Теорії пам’яті».
14.	Підготувати доповідь «Раціональне використання мнемонічних прийомів при вивченні учнями навчального матеріалу».
15.	З програми навчання та виховання дітей у загальноосвітній школі виберіть дидактичні ігри, вправи, які спрямовані на активізацію дитячого мислення.
16.	Опрацювати наукову статтю відповідно до проблематики теми «Пам'ять».
17.	Підготувати доповіді за результатами аналізу основних положень наукової праці сучасних психологів відповідно до змісту теми «Уява».

18.	Скласти словник термінів відповідно до теми «Уява».
19.	Підібрати вправи, за допомогою яких можна було б розвивати художню уяву дитини.
20.	Підготувати доповідь «Прояви та причини виникнення страхів у молодших школярів».
21.	За зовнішніми проявами (вираз обличчя, міміка, жести, рухи рук і т.п.) виявити в декількох людей характер їхніх емоційних переживань у даний момент.
22.	Перевірити правильність висновків, опитавши про це досліджуваних людей.
23.	Підготувати доповідь «Роль настрою у професійній діяльності вчителя».
24.	Охарактеризуйте виявлення вольових якостей одного з персонажів відомої Вам картини вітчизняних чи зарубіжних художників.
25.	Скласти список новітніх наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених по проблематиці теми «Воля».
26.	Підготувати доповідь «Розвиток волі у дітей молодшого шкільного віку».
27.	Вивчіть риси характеру, що найяскравіше виявляються в обраної вами дитини. Скласти словник термінів відповідно до теми «Характер».
28.	Підготувати повідомлення «Умови формування характеру людини».
29.	Установіть, які міжособистісні та предметно-діяльнісні (пізнавальні) здібності притаманні Вам особисто.
30.	Підготувати доповідь «Обдаровані діти: хто вони?».
31.	Підготувати доповідь «Особливості діяльності вчителя початкових класів».
32.	Порівняйте та виділіть відмінні ознаки трудової діяльності вихователя дошкільної установи, вчителя початкових класів із працею шахтаря, водія тролейбуса та ін..
33.	Підготувати доповідь «Педагогічне спілкування та шляхи, прийоми і способи його успішного формування».
34.	Підготувати доповіді за результатами аналізу основних положень наукової праці сучасних психологів відповідно до змісту теми «Особистість».
35.	Підготувати повідомлення «Сучасні підходи вітчизняних психологів до розгляду структури особистості».
36.	Провести спостереження, виділити і здійснити аналіз розвитку міжособистісних відносин у власній навчальній групі.

Вимоги до написання реферату:

- обсяг – 9-10 сторінок друкованого тексту,

- 1-ша сторінка – титульна;
- 2-га сторінка – зміст;
- 3-тя сторінка – вступ;
- 4-7-ма сторінки – виклад матеріалу;
- 8-ма сторінка – висновки;
- 9-та сторінка – список використаної літератури;
- посилання у тексті ([порядковий номер у списку літератури; сторінка, з якої процитовано]).

Самостійна робота студентів

Назва теми	Денна форма навчання год.	Заочна форма навчання год.

Змістовий модуль 1. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»		
Тема 1. Предмет, стан і структура психології.	2	3
Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології.	2	3
Тема 3. Увага.	2	3
Тема 4. Відчуття.	2	3
Тема 5. Сприймання.	2	3
Тема 6. Пам’ять.	2	3
Тема 7. Мислення	2	3
Тема 8. Уява.	2	3
Тема 9. Емоції та почуття.	2	3
Тема 10. Воля.	2	3
Змістовий модуль 2. «Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності»		
Тема 1. Темперамент.	2	3
Тема 2. Характер.	2	3
Тема 3. Здібності.	2	3
Тема 4. Спілкування.	2	3
Тема 5. Особистість.	2	3
Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»		
Тема 1. Педагогічна психологія як наука.	2	3
Тема 2. Психологія учбової діяльності.	2	3
Тема 3. Психологія навчання.	2	3
Тема 4. Психологія виховання.	2	3
Тема 5. Психологія педагогічної діяльності.	2	3
Тема 6. Педагогічне спілкування.	2	3
Змістовий модуль 4. «Загальні засади вікової психології»		
Тема 1. Загальні засади вікової психології.	2	2
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти.	2	2
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві.	2	2
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці.	2	3
Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства).	2	3
Тема 6. Психологія підлітка.	3	3
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності.	3	3
Разом	60	84

Завдання для самостійної роботи студентів

Назва теми	Зміст завдань
Змістовий модуль 1. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»	
Тема 1. Предмет, стан і структура психології.	1. Підготувати реферат «Основні тенденції розвитку сучасної психології». 2. Підготувати повідомлення «Виникнення психології як науки». 3. Підготувати есе «Значення психологічних знань у професійній діяльності вчителя». 4. Скласти список новітніх наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених по проблематиці загальної психології.
Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології.	1. Підготувати повідомлення «Основні напрямки сучасної психології». 2. Провести спостереження за поведінкою дитини в умовах ігрової чи учбової діяльності. 3. Підготувати анкетне опитування для вивчення навчальних інтересів молодших школярів.
Тема 3. Увага.	1. Підготувати доповіді за результатами аналізу основних положень наукових праць сучасних психологів відповідно до змісту теми. 2. Скласти словник термінів відповідно до теми.
Тема 4. Відчуття.	1. Підготувати реферат «Роль відчуттів у навчальній діяльності та професійній діяльності». 2. Підготувати повідомлення «Основні види відчуттів та їх характеристика».
Тема 5. Сприймання.	1. Підготувати доповідь «Особливості сприймання дітей молодшого шкільного віку». 2. Підготувати доповідь «Особливості сприймання у підлітковому віці».
Тема 6. Пам’ять.	1. Користуючись описаними у підручниках методиками, визначити особливості власної пам’яті. 2. Підготувати повідомлення «Теорії пам’яті». 3. Підготувати доповідь «Раціональне використання мнемонічних прийомів при вивченні учнями навчального матеріалу».
Тема 7. Мислення.	1. З програми навчання та виховання дітей у загальноосвітній школі виберіть дидактичні ігри, вправи, які спрямовані на активізацію дитячого мислення. 2. Опрацювати наукову статтю відповідно до проблематики теми.

Тема 8. Уява.	1. Підготувати доповіді за результатами аналізу основних положень наукових праць сучасних психологів відповідно до змісту теми. 2. Скласти словник термінів відповідно до теми. 3. Підібрати вправи, за допомогою яких можна було б розвивати художню уяву дитини.
Тема 9. Емоції та почуття.	1. Підготувати доповідь «Прояви та причини виникнення страхів у молодших школярів». 2. За зовнішніми проявами (вираз обличчя, міміка, жести, рухи рук і т.п.) виявити в декількох людей характер їхніх емоційних переживань у даний момент. Перевірити правильність висновків, опитавши про це досліджуваних людей. 3. Підготувати доповідь «Роль настрою у професійній діяльності вчителя».
Тема 10. Воля.	1. Охарактеризуйте виявлення вольових якостей одного з персонажів відомої Вам картини вітчизняних чи зарубіжних художників. 2. Скласти список новітніх наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених по проблематиці теми. 3. Підготувати доповідь «Розвиток волі у дітей молодшого шкільного віку».
Змістовий модуль 2. «Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності»	
Тема 1. Темперамент.	1. Скласти словник термінів відповідно до теми.
Тема 2. Характер.	1. Вивчити риси характеру, що найяскравіше виявляються в обраної вами дитини. 2. Скласти словник термінів відповідно до теми. 3. Підготувати реферативне повідомлення «Умови формування характеру людини».
Тема 3. Здібності.	1. Установити, які міжособистісні та предметно-діяльнісні (пізнавальні) здібності притаманні Вам особисто. 2. Підготувати доповідь «Обдаровані діти: хто вони?».
Тема 4. Спілкування.	1. Підготувати доповідь «Педагогічне спілкування та шляхи, прийоми і способи його успішного формування».
Тема 5. Особистість.	1. Підготувати доповіді за результатами аналізу основних положень наукових праць сучасних психологів відповідно до змісту теми. 2. Підготувати реферат «Сучасні підходи вітчизняних психологів до розгляду структури особистості».
Змістовий модуль 3. «Загальна характеристика педагогічної психології»	
Тема 1. Педагогічна психологія як наука.	1. За джерелом (Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2023. 400 с.)

	опрацювати питання “Характеристика методів психології педагогічної діяльності”. 2. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми. 3. Визначити основні завдання сучасної педагогічної психології як науки. 4. Проаналізувати проблеми педагогічної психології в Україні. Розгляньте внесок українських вчених у становлення педагогічної психології: М.І.Алексєєва, Г.О.Балл, І.Д.Бех, М.Й.Боришевський, І.С.Булах, С.Д.Максименко, О.Я.Чебикін та інші. Результати представити у вигляді тез.
Тема 2. Психологія учбової діяльності.	1. Написати психологічно обґрунтований твір на одну з тем: “Ідеальний учитель: який він?”, “Вчитель у моєму житті”. 2. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми. 3. Підготувати доповідь за темами: «Пізнавальний інтерес як продуктивний мотив учіння»; «Психологічні умови формування вмінь самостійно навчатися»; «Подолання неуспішності в учінні». 4. Охарактеризувати вікову динаміку учбової діяльності школярів. Проаналізуйте повноту представлення даної теми у підручниках із педагогічної психології, що наявні у бібліотеці.
Тема 3. Психологія навчання.	1. Порівняти погляди біхевіористів (Е.Торндайк), когнітивістів (Ж.Піаже), Л.С.Виготського на співвідношення навчання і розвитку у процесі навчання. Скласти тези порівняльного аналізу. 2. Написати реферат, що характеризує одну із сучасних концепцій навчання. 3. Дати психологічну оцінку сучасній системі шкільного оцінювання, яка діє в Україні. Як можна було б удосконалити систему оцінювання знань школярів, студентів? Розробити власний проект і запропонуйте його для обговорення. 4. Проаналізувати діагностично-корекційні прийоми роботи з учнями, що демонструють відставання у темпах навчання.
Тема 4. Психологія виховання.	1. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми. 2. Скласти зведений термінологічний словник до теми. 2. Дати оцінку психологічним теоріям виховання і розвитку особистості. 3. Порівняти виховні можливості основних інститутів виховання. 4. Проаналізувати проблему діагностики вихованості школярів у практиці роботи вчителя-вихователя.
Тема 5. Психологія педагогічної	1. Підготувати повідомлення у вигляді реферату або

діяльності.	презентації з теми “Значення психології педагогічної діяльності в професійній діяльності вчителя (вихователя)”. 2. Заповнити таблицю, відобразивши в ній основні ознаки професійної та непрофесійної педагогічної діяльності. 3. У схематичному вигляді представити структуру педагогічної діяльності. 4. У схематичному вигляді представити зміст класифікації педагогічних здібностей за Ф.Н. Гоноболіним.
Тема 6. Педагогічне спілкування.	1. Використовуючи фольклорні джерела (національні звичаї, народні легенди, казки, прислів’я, приказки тощо), виписати міркування народу про роль учителя в житті людини та розвитку суспільства. 2. Підготувати повідомлення у вигляді реферату або презентації з теми “Історія виникнення вчительської професії”. 3. Підготувати повідомлення у вигляді реферату або презентації з теми “Психологічні умови організації та ефективності професійного діалогу”. 4. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми.
Змістовий модуль 4. «Загальні засади вікової психології»	
Тема 1. Загальні засади вікової психології.	1. Скласти конспект статей Г. С. Костюка «Принципи розвитку в психології», О. В. Запорожця «Умови і рушійні сили психічного розвитку». 2. Здійснити порівняльний аналіз теоретичних підходів до розв’язання проблеми періодизації вікового розвитку. 3. Підготувати конспекти праць Л. С. Виготського «Проблема віку» та Д. Б. Ельконіна «До проблеми періодизації» вікового розвитку. 4. Проаналізувати проблеми вікової психології в Україні. Розглянути внесок українських вчених у становлення вікової психології.
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти.	1. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми. 2. Написати есе по відео «40 тижнів вагітності»
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві.	1. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми. 2. Підготувати презентацію до теми.
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці.	1. Скласти порівняльну таблицю особливостей психічного розвитку дітей в немовлячому віці, ранньому дитинстві і дошкільному віці.
Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства).	1. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми. 2. Зробити аналіз рекомендованої літератури, виписати тези, що розкривають питання «Сфера інтересів дітей молодшого шкільного віку».

	3. Підібрати необхідні матеріали з літератури для написання реферату на тему: «Сучасні методики діагностування психічного розвитку молодшого школяра».
Тема 6. Психологія підлітка.	1. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми. 2. Користуючись сучасними журналами та газетами для молоді, добрати приклади переживання базових потреб підліткового віку. Пояснити, які об'єктивні та суб'єктивні фактори спричиняють ці переживання.
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності.	1. Добрати із журналів, газет приклади переживання проблем юності. Пояснити їх сутність, виходячи із вікових особливостей розвитку юнака. Скласти психологічний портрет сучасного юнака. 2. Здійснити аналіз рекомендованої літератури, виписати тези, що розкривають питання: «Формування самооцінки і самосвідомості в період ранньої юності». 3. Підготувати повідомлення на теми: «Емоційне життя старшокласника», «Особливості стосунків юнаків і дівчат з однолітками та дорослими», «Вибір професії». 4. Скласти кросворд, у відповідях якого відображені ключові поняття теми.

Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються:

1) *традиційні дидактичні методи та прийоми*:

– *словесні:* лекція, розповідь, повідомлення, опитування;

– *наочні:* метод демонстрацій (використання ілюстрованих посібників, таблиць, замальовок на дошці тощо, задіяння комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація мультимедійних презентацій тощо);

– *практичні:* вправи, практичні роботи тощо.

2) *інноваційні методи навчання*: особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуаційне навчання, дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу), перевернутий клас (flipped classroom), метод проєктів;

3) *інтерактивні методи навчання:* корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), стимулювання творчої активності студентів (цікаві аналогії; фасилітована дискусія, вирішення ситуативних задач (Case study)).

Система контролю та оцінювання

Оцінювання поточної навчальної діяльності, підсумкового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №2 від 24 лютого 2020 року).

https://drive.google.com/file/d/1aDDzrMzuZ7OA1CervuLzeYLONEosLySV/view.

Методи контролю

- *поточний контроль передбачає*:

- усне опитування студентів на лекційних і семінарських заняттях (індивідуальне, фронтальне);

- письмовий контроль (практичні завдання, самостійна робота, реферат);
- тестовий/машинний контроль (стандартизовані тести у системі Moodle).

- *рубіжний контроль передбачає*: письмова контрольна робота у кінці модуля.

Загальна сума балів за всі виконані завдання, види робіт, передбачені планом семінарських занять, самостійної роботи студентів, письмових контрольних робіт у кінці модулів становить 60 балів.

- *підсумковий контроль* (максимально – 40 балів) проводиться у формі заліку з навчальної дисципліни в обсязі навчального матеріалу, передбаченого робочою програмою навчальної дисципліни.

Форми контролю

- *індивідуальний контроль* (кожен студент отримує завдання, яке він повинен виконати без сторонньої допомоги);
- *груповий контроль* (група тимчасово поділяється на кілька підгруп (від 2 до 10 студентів) і кожній підгрупі дається перевірочне завдання. Залежно від мети контролю групам пропонують однакові або різні завдання);
- *фронтальний контроль* (завдання пропонуються всій групі для з'ясування правильності сприйняття й розуміння навчального матеріалу, виявлення слабких сторін у знаннях студентів, недоліків, прогалин, помилок у роботах і відповідях та визначення заходів щодо їх подолання й усунення);
- *взаємний контроль* (активізує діяльність студентів, підвищує інтерес до знань, критичне мислення);
- *самоконтроль/програмований контроль* (можливість самостійно перевірити правильність відповіді чи виконаного завдання. Використовується для організації фронтальної роботи і колективного обговорення індивідуально одержаних результатів).

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю
Розподіл балів, які отримують студенти

<table>
<tr><td colspan="37">Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)</td><td>Кількість балів</td><td>Сумарна к-ть балів</td></tr>
<tr><td colspan="10">Змістовий модуль 1</td><td colspan="6">Змістовий модуль 2</td><td colspan="6">Змістовий модуль 3</td><td colspan="7">Змістовий модуль 4</td><td rowspan="3">40</td><td rowspan="3">100</td></tr>
<tr><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td><td>Т8</td><td>Т9</td><td>Т10</td><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т1</td><td>Т2</td><td>Т3</td><td>Т4</td><td>Т5</td><td>Т6</td><td>Т7</td></tr>
<tr><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>2</td><td>3</td><td>3</td></tr>
</table>

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	**Оцінка ECTS**	**Оцінка за національною шкалою**	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	**для заліку**

90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
50-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

A – «зараховано» – якщо студент набрав 90–100 балів, глибоко і всебічно знає зміст питань курсу; логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичнізнання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень компетентності; здатний передбачати, прогнозувати, вирішує проблемні завдання.

B – «зараховано» – коли студент набрав 80–89 балів, правильно, логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти. Вміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, частково контролює власні навчальні дії.

C – «зараховано» – коли студент набрав 70–79 балів, знає навчальний матеріал; оволодів досконало практичними навичками; аргументовано викладає матеріал, висловлює свої міркування про ті чи інші методичні підходи, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу.

D – «зараховано» – якщо студент набрав 60–69 балів, в основному знає зміст питань курсу, але непереконливо відповідає, плутає поняття; невпевнено виконує практичні завдання, допускає неточності у теоретичних знаннях; не вміє оцінювати педагогічні та методичні явища, встановлювати взаємозв'язок теорії та практики

E – «зараховано» – якщо студент набрав 50–59 балів, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до пояснення викладача; розуміє основний навчальний матеріал, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять; виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповідь його правильна, але недостатньо осмислена. З допомогою викладача здатний аналізувати, порівнювати, узагальнювати та робити висновки. Вміє застосовувати знання при розв'язуванні задач.

FX – «не зараховано з можливістю повторного складання» – коли студент набрав 35–49 балів, не опанував зміст курсу, вкрай слабо володіє теоретичними знаннями, не знає наукових фактів визначень; виявляє низький рівень навичок пояснення і обґрунтування фахових явищ і ситуацій. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

F – «не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» – якщо студент набрав 1–34 бали, не опанував зміст курсу, не знає наукових фактів, визначень, правил та

законів. Відсутнє загальногуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Часто пропускав лекції та практичні заняття.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Навчальні досягнення студентів оцінюються не за одним провідним критерієм, а розглядається у комплексі за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Відповідність матеріалу навчання програми і тематичним планом.

Теоретичний рівень знань студента.

Педагогічна майстерність студента (відсутність скутості, відповідність міміки і жестів, поза, розташування у просторі).

Техніка мовлення (постановка голосу, дикція, інтонація, паузи, темп).

Комунікативні здібності (вміння встановлювати контакт з аудиторією).

Творчі здібності студента (навички імпровізації, вміння відійти від стандартів, обирати статусну роль: керівник, викладач, тренер, консультант, вчитель. Відповідність обраної ролі мають відповідати індивідуальним рисам характеру).

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на лекційних, семінарських заняттях і проводиться у терміни, які визначаються навчальним планом та розкладом. Основна мета поточного контролю - забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління учбовою мотивацією студентів.

Методи поточного контролю

Усне опитування – бесіда, розповідь студента, роз'яснення. Основою метою усного контролю слугує монологічна відповідь студента або запитально-відповідальна форма - бесіда. Усний контроль, як поточний, проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формах.

Розподіл балів:

2 бали - відповідь виявляє повні, ґрунтовні знання студента з поставленого питання; студент розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації; чітко знає, як ці знання можуть бути застосовані на практиці;

1 бал – відповідь студента недостатньо повна, однак, в основному, правильна; студент не розуміє місце даних знань у системі вже наявної у нього інформації, але, в основному, орієнтується у тому, як вони можуть бути застосовані на практиці;

0 балів – відповідь неправильна; студент не розуміє доцільність даних знань для практичної діяльності.

Доповнення на семінарському занятті

1 бал отримує студент, який активно включений в тематичну дискусію і готовий висловити свої міркування, посилаючись на літературні джерела та власний аналіз.

Тематичне тестування – це набір стандартизованих завдань із визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами. Перевага тестів у їх об'єктивності, тобто незалежності перевірки та оцінки знань від викладача.

Розподіл балів:

3 бали отримує студент, який на 90% справився із завданнями;

2 бали отримує студент, який на 75% справився із завданнями;

1 бал отримує студент, який на 50% справився із завданням.

Виконання завдань роботи

Розподіл балів:

3 бали - активна участь у роботі на семінарському занятті; правильне розв'язання завдань із незначними неточностями;

2 бали - активна участь у роботі на семінарському занятті; правильне розв'язання завдань із незначними неточностями та порушенням логіки викладення відповіді;

1 бал - розв'язання завдань з грубими помилками, без обґрунтування.

Підготовка мультимедійної презентації за темою

Розподіл балів:

4 бали: у презентації відображено глибоке, чітке розуміння та усвідомлення матеріалу, аналітичний та творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації - у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю, логічністю та послідовністю.

3 бали: у презентації містяться важливі твердження щодо проблемних питань, презентація має в основі декілька ключових положень, які неповністю розкривають її тематику; прослідковується певна логічна структура в розміщенні інформації; презентація починається із вступу, надає інформацію в певному порядку і завершується викладенням важливих наукових моментів та висновків; неповністю представлені інформаційні джерела або не всі правильно оформлені.

2 бали: презентація сфокусована на темі, але поверхнево висвітлює її; естетичний вигляд незадовільний (відсутня чітка структура розміщення інформації, недоречна графіка оформлення); важко вловити структуру подання інформації; немає посилань на використані джерела або не всі правильно оформлені.

1 бал: завдання виконане частково; презентація студента не містить відповідь на поставлене завдання, не є аргументованою; не містить посилань на джерела, що вивчаються; не містить аналізу відповідних теорій, концепцій, наукових течій, свідчить про наявність значних прогалин у знаннях студента, викладена з порушенням логіки подання матеріалу, містить багато граматичних, грубих стилістичних помилок та виправлень.

Написання та захист реферату

За змістом реферат може бути аналітичним оглядом історії вивчення питання або сучасного її стану, критичним аналізом наукової дискусії (зіставлення різних підходів до вирішення наукової проблеми), а також у вигляді розгорнутої рецензії конкретної наукової роботи. Структура реферату містить такі елементи: титульна сторінка; план; вступ; основна частина (розділи, пункти і підпункти); висновки; список використаних джерел; додатки.

Розподіл балів:

4-5 балів - реферат підготовлений самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить ґрунтовний аналіз проблеми за найновішими чи (і) фундаментальними класичними публікаціями, містить посилання на літературні джерела; проблематика висвітлена у рефераті у повній мірі; за рефератом зроблено змістовну лаконічну доповідь, яка продемонструвала ґрунтовні знання студента з даної проблеми.

2-3 бали - реферат підготовлений самостійно; відповідає запропонованій у програмі тематиці, відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми; посилання на застарілі літературні джерела або ж на сумнівні електронні ресурси; за рефератом зроблено доповідь, яка продемонструвала задовільні знання студента з даної проблеми.

1 бал - реферат підготовлений несамостійно; він не відповідає запропонованій у програмі тематиці, не відповідає структурі подібних наукових робіт, містить стислий виклад проблеми, однак, не містить посилання на літературні джерела; студент не може доповісти за темою реферату, оскільки не має достатніх знань з даної проблеми.

Модуль-контроль: контрольна робота є складовою поточного контролю і здійснюється

через проведення аудиторної письмової роботи на останньому практичному занятті в межах окремого залікового модуля. Шляхом написання контрольної роботи здійснюється перевірка знань студентів з обсягу викладеного на лекціях, опрацьованого на практичних заняттях та засвоєного у звітний модульний період матеріалу.

Розподіл балів:

7 балів отримують студенти, які повно та ґрунтовно розкрили теоретичні питання, використавши при цьому не лише обов'язкову, а й додаткову літературу.

5-6 балів отримують студенти, які в цілому розкрили теоретичні питання, однак неповно і допустивши деякі неточності. При цьому не використав на достатньому рівні обов'язкову літературу.

3-4 балів отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, розкривши його лише частково і допустивши при цьому окремі помилки, котрі не впливають на загальне розуміння питання.

2 бали отримують студенти, які правильно визначили сутність питання, недостатньо або поверхово розкривши більшість його окремих положень і допустивши при цьому окремі помилки, які частково вплинули на загальне розуміння проблеми.

1 бал отримують студенти, які поверхово розкрили лише окремі положення окремого питання і допустили при цьому певні суттєві помилки, котрі значно вплинули на загальне розуміння питання.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

5 балів – робота виконана правильно і самостійно, відображає належний рівень теоретичних знань і практичних навичок, вимоги академічної доброчесності строго дотримані;

4 бали – робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відображає належний рівень теоретичних знань і практичних навичок, вимоги академічної доброчесності строго дотримані;

2-3 бали – робота виконана, але містить помилки, відображає недостатній рівень теоретичних знань і практичних навичок, частково дотримані вимоги академічної доброчесності;

1 бал – робота виконана низькому рівні, не дотримані вимоги академічної доброчесності.

0 балів – робота не виконана, студент не з'являвся, не дотримано вимог академічної доброчесності.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Модуль-контроль: перевірка знань, шляхом написання контрольної роботи, що включає тестові завдання з обсягу викладеного на лекціях та опрацьованого на семінарських заняттях матеріалу та засвоєного студентами у звітний модульний період.

Залік: перевірка та оцінювання теоретичних знань та практичних навиків студентів з курсу «Психологія (загальна, вікова та педагогічна)» за перший і другий модуль (для студентів факультету іноземних мов).

Для очної (офлайн) форми навчання: підсумковий модуль, що складається з 40-ти тестових завдань, які оцінюються за такими критеріями:

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове (40 тестових завдань)	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.

	0,5 балів	В окремих завданнях, наприклад там, де необхідно встановити відповідність, може бути правильною частина (50%) відповіді (з 4-х відповідностей встановлено 2 чи з 3-х - 1).
	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
Максимальна кількість балів 40 балів		

Для дистанційної (онлайн) форми навчання: онлайн-тести на платформі Classtime, Moodle. Диференціація підсумкової оцінки відповідно до кількості правильних відповідей на тестові завдання.

<table>
<tr><td colspan="2">ДФН</td><td colspan="2">ЗФН</td></tr>
<tr><td>К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль</td><td>40</td><td>К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль</td><td>100</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість тестових завдань</td><td>40</td><td>Загальна кількість тестових завдань</td><td>40</td></tr>
<tr><td>Загальна «вартість» тестів (у балах)</td><td>40</td><td>Загальна «вартість» тестів (у балах)</td><td>100</td></tr>
<tr><td colspan="2" rowspan="8">Кількість балів за модуль-контроль відповідає кількості правильних відповідей на завдання підсумкового тесту</td><td colspan="2">Оцінка за курс залежно від кількості правильних відповідей:</td></tr>
<tr><td>«зараховано» A</td><td>90-100</td></tr>
<tr><td>«зараховано» B</td><td>80-89</td></tr>
<tr><td>«зараховано» C</td><td>70-79</td></tr>
<tr><td>«зараховано» D</td><td>60-69</td></tr>
<tr><td>«зараховано» E</td><td>50-59</td></tr>
<tr><td>«не зараховано» FX</td><td>35-49</td></tr>
<tr><td>«не зараховано» F</td><td>1-34</td></tr>
</table>

Кількість балів за модуль-контроль відповідає кількості правильних відповідей на завдання підсумкового тесту	Оцінка за курс залежно від кількості правильних відповідей:	
	«відмінно» A	90-100
	«добре» B	80-89
	«добре» C	70-79
	«задовільно» D	60-69
	«задовільно» E	50-59
	«незадовільно» FX	35-49
	«незадовільно» F	≤ 34

Зразки тестових завдань з навчальної дисципліни

Тестові завдання з навчальної дисципліни розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: https://moodle.chnu.edu.ua/user/view.php?id=24325&course=4373

Тестові завдання

1. **Галузь психології, яка досліджує психічні явища у процесі взаємодії людей у великих і малих соціальних групах, має назву:**
   а) соціальна психологія;
   б) вікова психологія;
   в) педагогічна психологія;
   г) загальна психологія.
2. **Галузь психології, яка досліджує фактори виникнення й розв'язання проблем взаємозв'язку між людиною і природою, називається:**
   а) екологічна психологія;
   б) медична психологія;
   в) загальна психологія;
   г) юридична психологія.
3. **Про який метод ідеться: базується на створенні штучної ситуації, у якій досліджувана властивість виокремлюється, проявляється й оцінюється найкраще?**
   а) опитування;
   б) спостереження;
   в) експеримент;
   г) природний експеримент.
4. **Відчуття, що виникають унаслідок впливів зовнішніх стимулів на рецептори, які містяться на поверхні тіла, називаються:**
   а) екстероцептивними;
   б) інтероцептивними;
   в) пропріоцептивними;
   г) інтерактивними.
5. **До основних властивостей відчуттів не належить:**
   а) якість;
   б) інтенсивність;
   в) тривалість;

г) обсяг.

6. **Основна ознака сприймання, яка відрізняє його від відчуття, – це:**
   а) відображення окремих властивостей явищ і предметів;
   б) зумовленість об'єктивним подразником;
   в) можливість розвивати й удосконалювати;
   г) формування цілісного образу предмета, явища, ситуації.
7. **За яких умов увага учня до матеріалу підручника буде інтенсивнішою:**
   а) в абсолютній тиші;
   б) у галасі;
   в) за наявності слабких сторонніх подразників;
   г) за наявності сильних сторонніх подразників.
8. **Яка з наведених характеристик відображає стійкість уваги?**
   а) людина може тривалий час підтримувати свою увагу на одному й тому ж об'єкті;
   б) людина швидко змінює свою зосередженість з одного об'єкта на інший;
   в) людина може побачити багато деталей об'єкта за один акт його сприймання;
   г) людина здатна виконувати два і більше видів діяльності одночасно.
9. **Відтворення, що виникає при повторному сприйманні предметів, називається:**
   а) згадуванням;
   б) пригадуванням;
   в) упізнаванням;
   г) спогадами.
10. **Порівняння – це :**
    а) розумова операція, яка полягає у визначенні подібності і відмінності між об'єктами;
    б) форма мислення, яка відображає зв'язки між предметами та явищами, заперечення чи ствердження чогось;
    в) розумова операція яка дає змогу переходити від частин до цілого у процесі мислення;
11. **Яка із перерахованих рис не є специфічною для творчого мислення?**
    а) надійність;
    б) пластичність;
    в) гнучкість;
    г) оригінальність.
12. **Уміння швидко змінювати свої дії при зміні ситуації, готовність швидко переключатися з одного способу виконання завдань на інший характеризують таку особливість мислення, як:**
    а) критичність;
    б) швидкість;
    в) широта;
    г) гнучкість.
13. **Який вид уяви демонструє людина, коли читає різноманітні описи, розглядає малюнки чи креслення?**
    а) продуктивну;
    б) репродуктивну;
    в) фантазування;
    г) мрію.
14. **Почуття, які здійснюють мобілізуючий вплив на особистість, – це:**
    а) стенічні почуття;
    б) абстрактні почуття;
    в) інтероцептивні почуття;
    г) астенічні почуття.
15. **Основними ознаками вольових дій є:**

а) свідоме подолання перешкод на шляху до досягнення мети;
б) конкуруючі мотиви;
в) наявність вольових зусиль;
г) усе вищевказане.

16. Людям якого типу темпераменту доцільно розвивати комунікабельність і контактність?
а) меланхолійного;
б) флегматичного;
в) холеричного;
г) сангвінічного.

17. **Для людей якого типу темпераменту надзвичайно важливі схвалення, підбадьорювання, виховання почуттів колективізму, дружби, товариськості?**
а) меланхолійного;
б) холеричного;
в) сангвінічного;
г) флегматичного.

18. Крайні варіанти норми як результат підсилення окремих рис характеру називаються:
а) акцентуацією;
б) конформністю;
в) ригідністю;
г) пластичністю.

19. Характер не є вродженою якістю особистості. Він формується під впливом:
а) задатків;
б) відчуттів;
в) соціуму;
г) здібностей.

20. Природжені передумови до розвитку здібностей називаються:
а) талантом;
б) обдарованістю;
в) задатками;
г) геніальністю.

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів із навчальної дисципліни «ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Розкрийте предмет психології та її зв’язок з іншими науками. Проаналізуйте структуру психіки людини та визначте взаємозв’язок між компонентами психіки.
2. Визначте принципи сучасної психології та їх врахування у процесі психологічних досліджень. Обґрунтуйте завдання та значення психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Охарактеризуйте місце психології у структурі наук.
3. Охарактеризуйте галузі психології та розкрийте їхні функції. Дайте критичний аналіз основних напрямків сучасної психології.
4. Визначте етапи психологічного дослідження та охарактеризуйте їх. Що розуміють під методом дослідження в сучасній психології? Вкажіть вимоги, яким мають відповідати методи психологічного дослідження.
5. Проаналізуйте класифікацію методів психологічних досліджень у сучасній психології.
6. Покажіть місце та значення уваги в навчальній та трудовій діяльності людини.
7. Дайте порівняльну характеристику видів уваги. Покажіть їх подібність і відмінність.
8. Охарактеризуйте властивості уваги людини. Наведіть приклади.

9. Що Ви знаєте про процес відчуття та його значення у житті та діяльності людини? Охарактеризуйте фізіологічні основи відчуттів.

10. З'ясуйте основні принципи класифікації відчуттів. Охарактеризуйте різновиди відчуттів.

11. Проаналізуйте основні властивості відчуттів. Дайте характеристику основним закономірностям відчуттів.

12. Який психічний процес називається сприйманням? Чим сприймання відрізняється від відчуттів і який зв'язок між ними?

13. Проаналізуйте особливості сприймання простору, часу і руху. Дайте характеристику видам сприймання відповідно до провідного аналізатора та активності людини.

14. Охарактеризуйте основні властивості сприймання. Наведіть приклади.

15. Дайте визначення поняттю «пам'ять» та проаналізуйте її значення в житті і діяльності людини. Покажіть зв'язок пам'яті з іншими пізнавальними процесами (в процесі проведення уроку, підготовки домашніх завдань і т.п.).

16. Охарактеризуйте запам'ятовування як процес пам'яті та його види. Дайте характеристику відтворенню, його видам та зв'язку з іншими процесами пам'яті.

17. Проаналізуйте збереження і забування як процеси пам'яті. Визначте умови ефективного запам'ятовування і боротьби із забуванням.

18. Охарактеризуйте види пам'яті. Наведіть приклади. Проаналізуйте індивідуальні особливості пам'яті. Наведіть приклади.

19. Проаналізуйте мислення як вищу форму пізнавальної активності та його функції.

20. Дайте характеристику видам мислення, визначте особливості їх взаємодії в процесі навчання і виховання дітей.

21. Охарактеризуйте логічні форми мислення як продукт мисленнєвого процесу.

22. Проаналізуйте функціонально-операційний бік мислення. Наведіть приклади.

23. Розкрийте суть поняття «уява» та її характерні риси.

24. Дайте класифікацію видів уяви. Наведіть приклади. Дайте характеристику мрії як особливого виду уяви.

25. Охарактеризуйте зв'язок уяви і творчості, прийоми створення образів уяви.

26. Проаналізуйте емоції та почуття, їх значення в житті і діяльності людини.

27. Визначте види емоцій і почуттів, їх властивості. Охарактеризуйте форми переживання почуттів людини.

28. Охарактеризуйте волю та її роль у житті та діяльності людини. Визначте структуру складної вольової дії.

29. Поясніть суть вольових якостей особистості. Яким чином можна здійснювати виховання і самовиховання волі?

30. Охарактеризуйте темперамент та історію вчення про нього. Проаналізуйте фізіологічні основи темпераменту (вчення І. Павлова).

31. Проаналізуйте типи темпераменту, їх психологічну характеристику.

32. Проаналізуйте поняття «характер». Покажіть взаємозв'язок провідних і другорядних рис характеру.

33. Охарактеризуйте суть здібностей, їх взаємозв'язок із знаннями, уміннями і навичками.

34. Визначте види здібностей та їх значення у навчанні і спілкуванні сучасної людини.

35. Визначте природу людських здібностей, поєднання біологічного і соціального в здібностях.

36. Проаналізуйте задатки як природні передумови здібностей. Охарактеризуйте рівні розвитку здібностей особистості.

«ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. У чому полягають особливості предмета педагогічної психології? Дайте характеристику основних проблем педагогічної психології.
2. Назвіть основні завдання педагогічної психології. Яка структура педагогічної психології?

Які міжпредметні зв'язки педагогічної психології з іншими науками? Розкрийте їх.

3. Назвіть та охарактеризуйте основні етапи розвитку педагогічної психології.
4. Назвіть основні етапи психолого-педагогічного дослідження.
5. Визначте основні характеристики учбової діяльності. Охарактеризуйте предмет, засоби і способи здійснення, продукт і результат учбової діяльності.
6. Дайте визначення понять «учбова діяльність», «учіння», «навчання», «научіння» й охарактеризуйте їх.
7. Проаналізуйте види научіння та їх розвиток в онтогенезі. Визначте психологічні фактори, які визначають успішність научіння.
8. Охарактеризуйте особливості научіння в період дошкільного дитинства.
9. Розкрийте структурні компоненти психологічної готовності дітей до навчання в школі.
10. Проаналізуйте особливості учбової діяльності молодших школярів.
11. Опишіть основні вікові особливості підлітків, що впливають на учбову діяльність.
12. Назвіть вікові особливості старшокласників, що впливають на процес учбової діяльності.
13. Розкрийте сутність категорії навчання через порівняння з суміжними поняттями. Дайте характеристику методів організації навчання в історичному контексті.
14. Які історичні форми організації навчання Вам відомі? Охарактеризуйте їх.
15. У чому полягає психологічний зміст виховання? Розкрийте психологічну специфіку завдань і цілей сучасного виховання.
16. Назвіть і дайте характеристику основним принципам виховання.
17. Проаналізуйте різні підходи щодо класифікації методів виховання. Що таке ефективний виховний вплив? Дайте класифікацію виховних впливів.
18. Охарактеризуйте психологічні механізми виховного впливу заохочення та покарання.
19. Що таке сімейне виховання? Які фактори зумовлюють потенційний рівень і реальний вплив сімейного виховання на соціалізацію дитини? Сформулюйте власні правила сімейного виховання дитини.
20. Роль школи у вихованні підростаючого покоління. Перерахуйте аспекти особистісного впливу вчителя на учнів і наведіть приклади.
21. Засоби масової інформації як джерело виховних впливів підростаюче покоління. Охарактеризуйте колектив однолітків як самостійний інститут виховання. Наведіть приклади з власного досвіду.
22. Які основні шляхи виховання дошкільнят Вам відомі? Розкрийте специфіку виховання молодшого школяра. У чому полягають особливості виховання підлітків та юнаків.
23. Розкрийте значення методів самовиховання у формуванні особистості підлітків і юнаків.
24. Охарактеризуйте психологічний зміст педагогічної діяльності. У чому проявляються педагогічні здібності?
25. Назвіть основні педагогічні функції та уміння. На основі яких критеріїв виділяють стилі педагогічної діяльності?
26. Охарактеризуйте поняття «педагогічне спілкування» та «професійне педагогічне спілкування». Визначте основні функції педагогічного спілкування.
27. Опишіть стадії професійно-педагогічного спілкування (за В. Кан-Каликом). Охарактеризуйте стилі та моделі психолого-педагогічного спілкування (за В. Кан-Каликом).
28. Визначте соціально-психологічні бар'єри, що заважають ефективній взаємодії між вчителем і учнями.
29. Які причини виникнення педагогічних конфліктів Вам відомі? Наведіть приклади. Дайте характеристику стратегіям поведінки вчителя у конфліктній ситуації.
30. Проаналізуйте поняття «педагогічний такт». Назвіть психологічні особливості особистості вчителя, що відрізняють педагогічний такт від нетактовності.

«ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Охарактеризуйте об’єкт і предмет, мету і завдання вікової психології.
2. Проаналізуйте історію розвитку вікової психології.
3. Проаналізуйте поняття «метод». Класифікація методів за Б. Г. Ананьєвим.
4. Розкрийте поняття про психічний розвиток. Розвиток і формування.
5. Рушійні сили психічного розвитку. Роль біологічних та соціальних факторів у психічному розвитку особистості. Принципи та закономірності психічного розвитку.
6. Причини виникнення та типологія життєвих криз. Вікові кризи та їх значення у розвитку особистості. Життєві кризи особистості.
7. Психологія пренатального розвитку. Криза новонародженості. Фаза новонародженості. Безумовні та умовні рефлекси та їх значення в житті людини.
8. Розвиток емоційної сфери у немовлят. Комплекс пожвавлення. Спілкування з дорослими та його вплив на розвиток дитини у віці немовляти. Розвиток пізнавальних процесів і моторики немовлят.
9. Криза першого року життя. Анатомо-фізіологічні особливості дитини раннього віку. Фізичний та моторний розвиток.
10. Соціальна ситуація розвитку в ранньому дитинстві. Провідна діяльність у ранньому дитинстві. Новоутворення в ранньому дитинстві.
11. Особливості предметно-маніпулятивної діяльності дитини раннього віку. Розвиток мовлення і мислення у ранньому віці. Розвиток самосвідомості дітей раннього віку.
12. Криза 3-х років. Анатомо-фізіологічні особливості дитини дошкільного віку. Фізичний та моторний розвиток.
13. Соціальна ситуація розвитку. Провідна діяльність. Новоутворення дошкільного віку.
14. Пізнавальний, розумовий та сенсорний розвиток дошкільнят. Розвиток особистості дошкільника.
15. Криза семи років. Загальна характеристика розвитку у молодшому шкільному віці. Анатомо-фізіологічні можливості молодшого школяра.
16. Соціальна ситуація, провідна діяльність, новоутворення молодшого шкільного віку. Розвиток самосвідомості молодшого школяра. Розвиток мотиваційної сфери молодшого школяра.
17. Психологічна готовність дитини до навчання у школі. Інтелектуальна готовність дитини до навчання у школі. Характеристика соціально-психологічної готовності до школи. Мотиваційно-вольова готовність до навчання у школі.
18. Загальна характеристика психічного і особистісного розвитку підлітка. Анатомо-фізіологічна перебудова організму підлітків та її вплив на психічний розвиток.
19. Соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психологічні новоутворення підліткового віку. Пізнавальний розвиток у підлітковому віці
20. Розвиток самосвідомості у підлітковому віці. Розвиток мотиваційно-емоційної сфери підлітка.
21. Анатомо-фізіологічні особливості розвитку в юнацькому віці. Соціальна ситуація розвитку, новоутворення, провідна діяльність в ранній юності.
22. Розвиток самосвідомості і самооцінки юнаків. Саморегуляція в юнацькому віці. Особливості спілкування у ранній юності. Дружба і любов у юнацькому віці.

Зарахування результатів неформальної освіти

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній/інформальній освіті, що за тематикою й змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим темам, індивідуальним завданням.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати неформальної/інформальної освіти курсу:

- «Положення про організацію освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (П.7)
https://www.chnu.edu.ua/media/mp1hio45/polozhennia-pro-osvitnii-protses.pdf
- «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти»
https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf

Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної/інформальної освіти забезпечується через оприлюднення вищезазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (https://www.chnu.edu.ua/universytet/ normatyvni-dokumenty/).

Згідно рішення кафедри (протокол №1 від 27.08.2025р.) викладач враховує додаткові бали, отримані через неформальну/інформальну освіту, до загальної суми балів, набраної з освітньої компоненти, за умови, що результати з проблеми відповідають тематиці курсу.

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак, становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС). Наприклад, студент отримав сертифікат за проходження курсу «Організація ефективної діяльності практичного психолога в закладі освіти» на платформі «Всеосвіта» (https://vseosvita.ua/course/orhanizatsiia-efektyvnoi-diialnosti-praktychnoho-psykholoha-v-zakladi-osvity-30.html), за що може отримати 5 балів до підсумкового контролю. Якщо студент пройшов двогодинний курс та має підтвердження у вигляді сертифікату, то він, відповідно, може отримати 2 бали, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри студент може отримати до 10 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Рекомендована література

Основна

1. Варій М., Терлецька Ю. Психологія.: підр. Львів : Львівська політехніка, 2017. 292 с.
2. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Каравела, 2023. 400 с.
3. Загальна психологія: навч. посібник. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін., 9-те вид. Київ : Каравела, 2020. 464 с.
4. Ільїна Н. М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях. Київ : Університетська книга, 2023. 239 с.
5. Ільїна Н. М., Мисник С. О. Загальна психологія: теорія і практикум. Київ : Університетська книга, 2023. 352 с.
6. Канівець Т.М., Матейчук Н.Г., Фесун Г.С. Психологія. Теоретичний та практичний аспекти: навчальний посібник для студентів ВНЗ. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. 260 с.
7. Кацавець Р. С. Вікова психологія: навч. посібник. Київ : Алерта, 2024. 142 с.
8. Клейнман Пол Психологія 101: факти, теорія, статистика, тести й таке інше. м. Харків, «Глобус», 2019. 240 с.
9. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ : Ліра, К:, 2021. 564 с.
10. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Вид. 2-ге / Уклад. Н.Г. Матейчук, О.П. Степаненко, В.Г. Звоздецька. Чернівці: Технодрук, 2019. 240 с.
11. Психологія: навчальний посібник. Вид. 2-ге / Уклад. Н.М. Гуцуляк, Н.Г. Матейчук. Чернівці: Технодрук, 2019. 300 с.

12. Савчин М. Загальна психологія : навч. пос., Київ : Академія, 2024. 352 с.
13. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова О., Пасєка О. Загальна психологія. навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 168 с.

Додаткова

1. Губенко І.Я. Карнацька О.С., Шевченко О.Т. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування. Київ : ВСВ Медицина, 2021. 312 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2016. 388 с.
3. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навчально-методичний посібник. Ч.1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
4. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
5. Максименко С. Д. Загальна психологія: навчальний посібник для вузів. 3-тє вид., перероб. та доп. К. Центр учбової літератури, 2021. 272 с.
6. Методи психологічних досліджень : навч.-метод. посібник уклад.: В.М. Радчук, Г.С. Фесун, Т.М. Канівець. – Чернівц :Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Фдьковича, 2018. 200 с.
7. Основи психології та педагогіки (психологія): Робочий зошит: навчальний посібник / Уклад. Н.Г. Матейчук, О.П. Степаненко, Т.М. Канівець. 3-є вид., випр. і доп., Чернівці, 2019. 124 с.
8. Психологія: Робочий зошит №1: навчальний посібник. 2-ге вид., випр. і доп. / Уклад. Н.Г. Матейчук, Н.М. Гуцуляк, О. П. Степаненко. Чернівці, 2019. 104 с.
9. Психологія: Робочий зошит № 2: навчальний посібник. 2-ге вид., випр. і доп. / Уклад. Н.Г. Матейчук, О.П. Степаненко, Т.М. Канівець. Чернівці, 2019. 96 с.
10. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія: навч. пос. 3-тє вид., перероб., допов. Київ : Академія, 2017. 366 с.
11. Самооцінка і самоцінність. Техніки підтримки особистості: метод. посіб. / За ред. Т. Курганської Київ : ТОВ «7БЦ», 2023. 276 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції. Тернопіль : вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059447.pdf
2. Долинська Л.В., Скрипченко О.В., Огороднійчук З.В. Загальна психологія. Київ : Каравела, 2023. 464 с.
https://westudents.com.ua/knigi/505-zagalna-psihologya-skripchenko-ov-.html
3. Загальна психологія. Самостійна робота: метод. посібник для студентів, які навчаються за ОПП 053 Психологія, першого освітнього рівня (бакалаврського). Автор-упорядник І. М. Чорна. Тернопіль, 2024. 57 с.
https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/46445/1/%d0%9c%d0%b5%d1%82%d0%be%d0%b4%20%d0%bf%d0%be%d1%81%20%d1%81%d0%b0%d0%bc%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%b0%20%d1%80%d0%be%d0%b1%d0%be%d1%82%d0%b0.pdf
4. Загальна та вікова психологія: навч.-метод. посіб. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. 2023. 256 с. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054758.pdf
5. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0055254.pdf
6. Москалець В. П. Загальна психологія. підручник. Київ : Ліра-К. 2020. 564 с. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059451.pdf

7. Пісоцький В. П., Горянська А. М. П34 Психологія. Частина 1. Загальна психологія: конспект лекцій: навч. посібн. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 259 с. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0058076.pdf
8. Поясок Т. Б. Беспарточна О.І., Квасник О.В., Шаполова В.В. Загальна психологія: навчальний посібник. Харків : ФОП Бровін О.В., 2023. 396 с.
https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0059450.pdf
9. Практикум із загальної психології : навч. посіб. / уклад. : Т.М. Канівець, Г.С. Фесун, Н.Г. Матейчук. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. 416 с.
https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12409
10. Яценко Т.В. Загальна психологія. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів. Кременчук : ПП «Бітарт», 2020. 34 с. https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0055280.pdf

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять. Регулярне відвідування лекційних та практичних занять, самостійна робота та опрацювання рекомендованої літератури і матеріалів є необхідною умовою для вивчення дисципліни.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf), «Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» (https://www.chnu.edu.ua/media/jxdbs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle (https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=4373).